

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

جواد نامجو منش

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

javadnamjou@yaho.com

بهمن کارگر (نویسنده مسئول)

دانشیار، گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

b_karegar@yahoo.com

پروانه زیویار

دانشیار، گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

Zivyar@yahoo.com

فصلنامه علمی پژوهشی تاریخ (شاپا) ۲۰۰۸-۲۰۲۱ سال ۱۸ شماره ۶۸ - صفحه ۴۱۲-۴۴۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۸/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۲/۱۹

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری از نوع توصیفی- تحلیلی است و با مطالعات کتابخانه ای، بازدیدهای میدانی، مصاحبه با مدیران مسئول و جمع آوری دیدگاه های شهروندان از طریق پرسشنامه و پیمایشی انجام شد. در بخش تحلیل اسناد، اسناد موجود در سازمان بوستان ها و فضاهای سبز تاریخی شهرداری تهران و همچنین شهرداری منطقه ۷ تهران به تفصیل بررسی می شود. در بخش دیگر بصورت مطالعات عینی و میدانی بوده که از پرسشنامه برای پرسش این مباحث و میزان اطلاع، آگاهی و نحوه ی ارتباط میان متغیرهای تحقیق، استفاده شد یافته ها نشان داد ضریب همبستگی بدست آمده رضایت از مدیریت شهری با درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری، نهر آب، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی و نهایتا با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز در سطح ۰/۰۱ با ۹۹ درصد معنادار شد. بر اساس یافته ها ضریب همبستگی بدست آمده سلامت روان در فضای سبز با درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری، نهر آب، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی و نهایتا با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز در سطح ۰/۰۱ با ۹۹ درصد اطمینان معنادار شد.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری، مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی

فطرت انسان به گونه ای آفریده شده است که توانایی های بسیاری دارد و این توانایی ها بدون ارتباط با زیبایی های طبیعی که در زندگی شهری که همان فضاهای سبز می باشند به افسردگی و خمودی می گراید و بالطبع در پرتو بهره مندی از فضای سبز خلاقیت های انسان شکوفه می گردد و انسان راه تکامل را در زندگی خود می پیماید. مهم ترین اثرات فضای سبز در شهرها، کارکردهای زیست محیطی آنها است که شهرها را به عنوان محیط زیست جامعه انسانی معنی دار کرده است و با آثار سوء گسترش صنعت و کاربری نادرست تکنولوژی مقابله نموده و سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می شوند (مصلحی، ۱۳۹۵). بخشی از مدیریت شهر امروزه به بازآفرینی و طراحی فضای سبز شهری، می پردازد. بازآفرینی شهری به مفهوم احیاء، تجدید حیات و نوزایی شهری و به عبارتی دوباره زنده شدن شهری است (زنگی آبادی و همکاران، ۱۳۹۰). امروزه توسعه و گسترش فضای سبز با توجه به توسعه و گسترش روزافزون جمعیت و ساخت و سازهای شهری و نیاز ضروری انسان ها به فضای سبز جهت ایجاد تعادل اجتماعی، جسمانی و روحی روانی در افراد به طور چشمگیری رو به افزایش است (چایشر، ۱، ۲۰۰۴). پارک ها و فضای سبز شهری از اهمیت استراتژیکی زیادی برای بهبود شرایط زیستی جوامع شهری امروزی برخوردارند (فلتون، ۲۰۱۲). در اغلب مطالعات از فضاهای سبز شهری و پارک ها به عنوان عامل مهمی که می تواند کیفیت زندگی اجتماعی را ارتقاء دهد، تاکید شده است به گونه ای که باربوسا معتقد است فضای سبز، نقش تعیین کننده ای در حمایت سیستم های اجتماعی و اکولوژیکی شهری دارد (پاینگ غراوی، ۱۳۹۰: ۴)، بنابراین کاربری فضای سبز یک معیار مهم و ارزشمند در شهرهاست که اهمیت آن به دلیل کارکردهای متنوع زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی آن است (صابری و همکاران، ۲: ۱۳۹۰). منظرو فضای سبز تاثیر بسیاری بر روی سلامت جسم و روان انسان دارد. فضاهای سبز دارای کارکردهای روانشناختی (کاپلان و کاپلان ۲، ۲۰۰۶) و اجتماعی فرهنگی (جرمن چپاری، ۲۰۰۴۳)،

1 Chiesure. Ana

2 Kaplan & kaplan

3 Germman chiari

از طریق ایجاد ارتباط متقابل و پیوند اجتماعی و فراهم نمودن تسهیلات و امکانات گردشگری می باشند. طراحی محیط و منظر و فضاهای سبز تاریخی شهری متناسب با آسایش و سلامت شهروندان یکی از اهداف طراحی شهری سالم برای مدیریت شهری به شمار می رود (پژواک، ۱۳۹۴). همانطور که در ارزشهای زیست محیطی مطرح شد، کاشت درختان سایه انداز در فضای سبز شهری یک استراتژی جهت تلطیف هوا، کاهش رواناب، جذب توریسم، کاهش گرما و بهبود رفاه جوامع میباشد. با گسترش شهرنشینی، افزایش مصرف انرژی و آلودگی، فضای سبز شهری و فواید آن چشمگیرتر شده و نقش بسیار مهمی در ایجاد فضای مطلوب برای زندگی شهری و حفظ رفاه ساکنین خواهد داشت. هویت ساکنان و معماری و شهرسازی منطقه نیز در آن متبلور می شود (بهاالدین و همکاران، ۱۳۹۱). آب و اقلام گیاهی دو عنصر اصلی رویکرد ایرانی اسلامی هستند که در ایجاد فضای سبز شهری بایستی در نظر گرفته شوند، بدین صورت که در بازآفرینی فضاهای سبز شهری بایستی کاشت درختان با چتر بزرگ (سایه انداز بیشتر)، درختان مثمر و درختچه های مقاوم به اقلیم خشک تهران جایگزین گیاهانی با نیاز آبی بالا بوده که ضمن مصرف بهینه آب باعث کاهش دما و استفاده شهروندان در اوقات گرم سال می گردد، به طوری که اسلام در غرس نهال بر سه نکته تاکید دارد: اولاً درخت زیبایی دارد که مطلوبیت شرعی است، ثانیاً درخت سایه دارد و ثالثاً اگر درخت میوه باشد، ثمره هم دارد. (جوادی آملی، ۱۳۹۸). باتوجه به یافته های پژوهشگران مناطق ۱۲، ۱۱ و ۷ دارای بیشترین نارضایتی از جهت برخورداری از فضای سبز مناسب هستند (شهرداری تهران، ۱۳۹۸). با توجه به رویکرد این پژوهش شهرداری - اسلامی، متشکل از مبانی نظری و تئوری های مربوط به اصول و ارزش هایی است که باید در طراحی و برنامه ریزی و ایجاد محیط زندگی مسلمانان رعایت شوند و بر روابط انسان با محیط (طبیعی و مصنوع) و با سایر هم نوعان خویش حاکم باشند. با توجه به موارد فوق در این فصل بطور کلی ابتدا به بیان اصلی مسئله تحقیق پرداخته، سپس اهمیت و قلمرو تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت به سوابق پژوهشی پیرامون موضوع رساله پرداخته شده است. در راستای تحقق بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی، مدیریت شهری مهم ترین ابزار است. منطقه ۷ شهرداری تهران با جمعیت ۳۳۶۵۰۰ و با تراکم ۲۱۹ نفر در هکتار، جزء تراکم های متوسط شهری به حساب می آید که یکی از مناطق واقع

در پهنه مرکزی شهر تهران است و وسعتی معادل ۱۵۳۳۵۲۱۲،۴۱ متر مربع دارد که ۲/۵٪ مساحت کل شهر تهران است و از لحاظ وسعت، رتبه شانزدهم را در بین مناطق شهر تهران دارا می باشد. این منطقه از جمله مناطقی است که دارای دو بافت کاملاً متفاوت از هم است. از بزرگراه شهید صیاد شیرازی به سمت غرب، شرایط بسیار خوبی دارد و ساکنین این قسمت از منطقه که شامل نواحی اندیشه، بهجت آباد، بهار، مصلی، هفت تیر، شریعتی، آپادانا، سهروردی، عباس آباد و تخت طاووس است، از تمکن مالی متوسط به بالا برخوردارند. تقریباً تمامی مراکز اجرایی و رفاهی در این قسمت از منطقه متمرکز است. هرچند سرانه فضای سبز در کل شهر تهران، موضوع قابل دفاعی نیست، ولی در قسمت غربی منطقه ۷ شهرداری تهران، شرایط نسبت به قسمت شرقی خیلی بهتر است، به طوری که محله های نظام آباد، گرگان، حشمتیه و خواجه نظام دارای کمترین فضای سبز برای تنفس و رفاه حال اهالی هستند. بطور کلی این منطقه که در قلب تهران قرار گرفته علی رغم وسعت از جمله مناطق ضعیف در حوزه فضای سبز به شمار می آید، که طبق آخرین آمار سازمان بوستان ها و فضای سبز شهر تهران، سرانه فضای سبز به ازای هر نفر در نواحی و مناطق مختلف پایتخت بین ۱۵ تا ۲۵ مترمربع است که در منطقه ۷ این رقم، ۴/۱۸ مترمربع می باشد. از این رو، پژوهش حاضر بر آن است تا به بررسی تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری پردازد.

بازآفرینی فضای سبز

واژه باز آفرینی در لغت به معنای « بازتولید یا ترمیم طبیعی بخشی از یک تمامیت زنده که در معرض نابودی قرار گرفته است»، می باشد. (لطفی، ۱۳۹۱). بازآفرینی شهری می تواند به عنوان یک چشم انداز و عمل یکپارچه و جامع که منجر به حل مشکلات شهری می شود تعریف گردد و اینکه به دنبال بوجود آوردن بهبود مستمر و پایدار در شرایط اقتصادی، فیزیکی، اجتماعی و زیست محیطی یک ناحیه است که مرتبط با این تغییرات بوده است (زیویار، ۱۳۹۳). از جمله فضاهای بسیار مهم و تاثیر گذار شهری، فضای سبز شهری است که بخش جاندار ساخت کالبدی شهر را تشکیل میدهد.

پوشش گیاهی جزئی مهم برای تولید انرژی و هویت بخشی مکان است (سالیوان کو و همکاران، ۲۰۰۴). جهت جلوگیری از آسیب بیشتر و نابودی کامل فضاهای سبز، این سرمایه ملی که از عوامل اصلی شهرهای اکولوژیک و توسعه پایدار محسوب میشود، هدف از بازآفرینی فضای سبز به حداکثر رساندن مزایای زیرساخت های سبز است. انبوهی از درختان، چرمی بودن برگها و خمش پذیری شاخه ها اجازه می دهد که صداهاى ناهنجار جذب درختان شوند. «پوشش گیاهی خیلی بهتر و ارزان تر از موانع انسان ساخت، مانند دیوار در کاهش صدا نقش دارند.» (ریچاردسون، ۲۰۱۴). در این میان فضای سبز به عنوان جزء ضروری و لاینفک پیکره شهرها در متابولیسم آنها نقش اساسی دارند که کمبود آنها می تواند اختلالات جدی در حیات شهرها به وجود آورد (رنجبر، ۱۳۹۲). پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است و با مطالعات کتابخانه ای، بازدیدهای میدانی، مصاحبه با مدیران مسئول و جمع آوری دیدگاه های شهروندان از طریق پرسشنامه و پیمایشی انجام شد. در بخش تحلیل اسناد، اسناد موجود در سازمان بوستان ها و فضاهای سبز تاریخی شهرداری تهران و همچنین شهرداری منطقه ۷ تهران به تفصیل بررسی می شود. در بخش دیگر بصورت مطالعات عینی و میدانی بوده که از پرسشنامه برای پرسش این مباحث و میزان اطلاع، آگاهی و نحوه ی ارتباط میان متغیرهای تحقیق، استفاده شد.

جامعه آماری در پژوهش حاضر دو دسته هستند: ۱- خبرگان و کارشناسان فضای سبز با ضابطه سنی ۳۰ سال و بالاتر در منطقه ۷ شهرداری تهران و ۲- کلیه ساکنان منطقه ۷ شهرداری تهران که طبق آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۸ جمعیت ساکن در این منطقه 336550 نفر بوده است که با استفاده از فرمول کوکران تعداد نمونه $383/172$ محاسبه شد. نظر به اینکه این حجم نمونه به تعداد ۵ ناحیه موجود در منطقه تقسیم می شود با مشاوره اساتید به ۳۸۵ نمونه افزایش داده شد و بر این اساس در هر ناحیه ۷۷ شهروند مراجعه کننده به بوستان ها و فضای سبز شهرداری منطقه ۷ انتخاب گردیدند. با توجه به حجم نمونه در هر ۵ ناحیه منطقه ۷ شهرداری تهران بزرگترین بوستان

5 Sullivan, W.C., Kuo, F.E. and Depooter, S.F

6 Richardson

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

از لحاظ مساحت انتخاب شدند. هم چنین با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند تعداد ۵۰ نفر مدیران و معاونین و کارشناسان فضای سبز منطقه ۷ شهرداری تهران انتخاب شدند.

بزرگترین بوستان های منطقه ۷ به لحاظ مساحت به تفکیک نواحی پنج گانه (سازمان بوستان ها

و فضای سبز شهر تهران: ۱۳۹۹)

سال	نشانی	نام محله	مساحت	نام بوستان(جدید)	ناحیه
۱۳۹۱	خ مدنی نبش محمودی	شاهد	۱۲۳۹۷	شهیدتوکلی	۱
۱۳۹۲	خ اجاره دار - کوچه دقت	خواجه نظام الملک	۳۸۱۷	دقت	۲
۱۳۸۶	خ بهارشیراز اول خ بهار	امجدیه - خاقانی	۳۲۶۴	بهارشیراز	۳
۱۳۷۲	جنوب م قندی	نیلوفر شهید قندی	۳۴۰۶۱	شهید منفردنیاکی	۴
۱۳۸۷	خیابان معلم خیابان مروذشت	قصر - حشمتیه	۱۹۶۱۴	موزه قصر	۵

ابزار پژوهش

در این پژوهش برای ارزش گذاری شاخص ها، پرسشنامه ای محقق ساخته تدوین و سوالاتی به منظور ارزیابی مدیریت شهری (شهرداری ها) و امکانات موجود در بوستان های منطقه طراحی شد. پرسشنامه استاندارد رضایت شهروندان از عملکرد مدیریت شهری توسط احمدیان در سال ۱۳۹۴ ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۱۶ سوال بوده و ۴ بعد (رضایتمندی شهروندان، مشارکت شهروندان، تکالیف شهروندی، خدمات مناسب شهری) دارد و هدف آن ارزیابی رضایت شهروندان از عملکرد مدیریت شهری می باشد. پرسشنامه الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز که این پرسشنامه محقق ساخته، دارای ۹ سوال و بر اساس طیف لیکرت و بر مبنای مولفه هایی چون: درختان سایه انداز، وجود درختان مثمر، زیبایی بصری، وجود نهر آب و وجود بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی، درباره شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز تدوین شد. پرسشنامه سلامت روان در فضای سبز که این پرسشنامه ۱۸ سوالی محقق ساخته بر اساس پرسشنامه گلدبرگ (۱۹۷۲) به منظور سنجش سلامت روان تدوین شده است که در این رساله پس تغییرات توسط محقق نیز اعتبار یابی شده است. این پرسشنامه دارای پنج مولفه حس آرامش، حس نشاط، حس تندرستی، حس

امنیت و تعاملات اجتماعی برای بررسی سلامت روان شهروندان بوده و بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت می‌باشد.

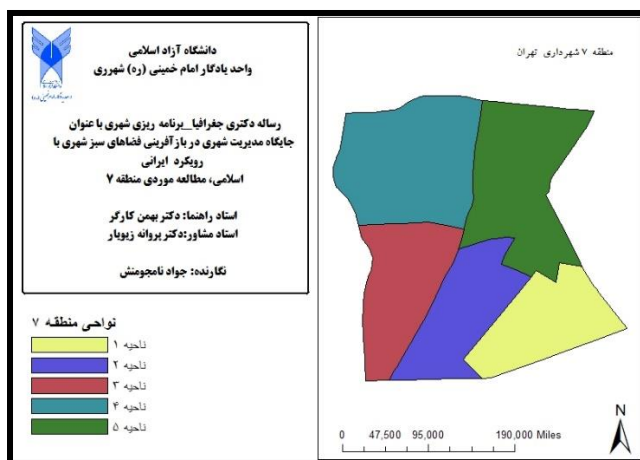
روش اجرا

در این پژوهش از سه روش مطالعه، بررسی و جمع آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و تحقیقات میدانی در قالب پرسش نامه و مصاحبه با کارشناسان مربوطه استفاده شده است. جمع آوری اطلاعات بر اساس اسناد و مطالعات کتابخانه ای و منابع آمار و ارقام جمع آوری شده از سازمان های مختلف نظیر شهرداری، مراکز فضای سبز و... هم چنین با مراجعه به مرکز مطالعات وزارت کشور، کتابخانه سازمان دهیاری ها و شهرداری ها، اتاق فکر سازمان بوستان ها و فضای سبز شهر تهران و همچنین مراجعه به کتابخانه دانشگاه تهران مرکز و دانشگاه یادگار امام (ره) و جستجو در پایگاه علمی داده های کشور، مستندات (اطلاعات آماری شهرداری منطقه ۷، شیپ فایل ها و نقشه های GIS)، مقالات، کتب اساتید و کارهای پژوهشی صاحب نظران این حوزه جمع آوری گردید. شش ماه از بازه زمانی انجام پژوهش به توزیع پرسشنامه ها در بین شهروندان اختصاص داده شد. با توجه به حجم نمونه و با انتخاب بزرگترین بوستان به لحاظ مساحت در هر ناحیه به بوستان های شهید توکلی از ناحیه ۱، دقت از ناحیه ۲، بهارشیراز از ناحیه ۳، شهید منفر دنیاکی از ناحیه ۴ و موزه قصر از ناحیه ۵ مراجعه شد و به تعداد ۷۷ نفر پرسشنامه توزیع گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها نتایج پرسشنامه در دو بخش قرار گرفت، روش های آمار توصیفی شامل: فراوانی، نمایه و میانگین به عنوان شاخص های گرایش مرکزی، دامنه تغییرات، واریانس و انحراف معیار به عنوان شاخص های پراکندگی و خطای معیار به عنوان شاخص های توزیع و در روش آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. برای تحلیل پرسشنامه خبرگان از مدل SWOTV استفاده شد.

معرفی مکانی محدوده مطالعاتی

منطقه ۷ یکی از مناطق واقع در پهنه مرکزی شهر تهران است که با مساحت ۱۵۳۴ هکتار و

منطقه ۷ وسعتی معادل ۱۵۳۳۵۲۱۲ متر مربع دارد که ۲/۱٪ مساحت کل شهر تهران است و از لحاظ وسعت مقام شانزدهم را در بین مناطق شهر تهران دارا می باشد. این منطقه که در قلب تهران قرار گرفته دارای ۵ ناحیه و ۱۴ محله می باشد. ناحیه ۱: شاهد، گرگان-دهقان، نظام آباد؛ ناحیه دو: کاج، خواجه نظام الملک، خواجه نصیر؛ ناحیه سه: بهار، سهروردی؛ ناحیه چهار: عباس آباد، نیلوفر و ناحیه پنج: حشمتیه، ارامنه از محلات این منطقه هستند (سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران، ۱۳۹۹).

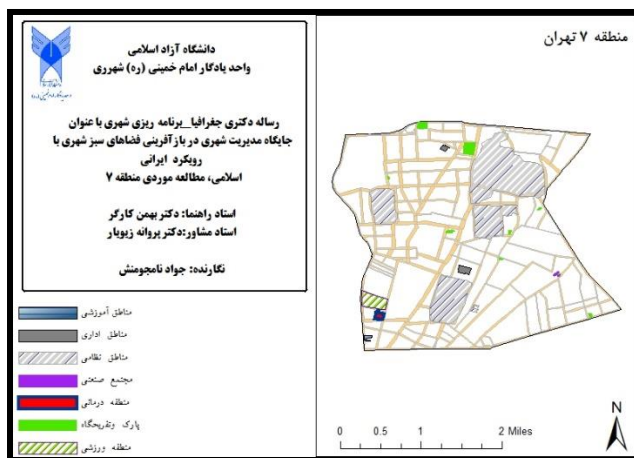

نقشه نواحی منطقه ۷ شهرداری تهران (نامجو منش، ۱۳۹۹)

کاربری ها و پهنه بندی استفاده از اراضی

محدوده منطقه هفت به وسعت ۱۵۳۴ هکتار، گستره نسبتاً وسیعی از منطقه (حدود ۴۱ درصد) به سطح مسکونی اختصاص یافته است. سطح این کاربری در وضعیت موجود به انضمام شبکه معابر ۸۳۹/۳ هکتار است. سطح پهنه مسکونی پیشنهادی در منطقه ۷۷۹ هکتار است. مقایسه پهنه فعالیت و مختلط در پهنه بندی پیشنهادی با سطح کاربری های مربوط به کار و فعالیت در منطقه، نشانگر افزایش پهنه فعالیت و مختلط است (سطح کاربری های کار و فعالیت به انضمام شبکه معابر مربوطه

۴۹۷/۷ هکتار است و سطح پهنه‌های مختلط و فعالیت در پهنه‌بندی پیشنهادی ۵۲۴ هکتار است (شهرداری منطقه ۷، ۱۳۹۸). کاربری‌های نظامی با توجه به راهبردهای طرح جامع عمدتاً صرف پهنه‌های سبز و باز و نیز اراضی ذخیره توسعه و نوسازی شهری شده است. سطح این کاربری در وضع موجود به انضمام شبکه معابر اطراف ۲۰۲/۶ هکتار است که در پهنه‌بندی پیشنهادی پهنه حفاظت ۲۳۷ هکتار افزایش یافته است.

کاربری‌های منطقه ۷ (نامجومش، ۱۳۹۹)

بحث:

تحلیل شاخص‌های کیفی بر پایه مدل SWOT

در این پژوهش به هر یک از نقاط فرصت و تهدیدات عوامل خارجی در ردیف اول وزنی از صفر تا یک داده می‌شود. به طوری که حاصل جمع آن از یک بیشتر نباشد. در ردیف درجه بندی با توجه به اهمیت هر کدام از عوامل امتیازی از ۱ تا ۵ داده می‌شود و ردیف آخر حاصل ضریب وزن و درجه بندی است.

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

ماتریس ارزیابی عوامل موثر در محیط داخلی (قوت ها و ضعف ها)

ردیف	عوامل موثر بر محیط داخلی (نقاط قوت)	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
S1	وجود درختان سایه انداز	۰/۳	۴	۱/۲
S2	روشنایی مناسب جهت امنیت	۰/۲	۳	۰/۶
S3	زیبایی بصری	۰/۲	۳	۰/۶
S4	وجود درختان مثمر	۰/۲	۳	۰/۶
S5	میلان مناسب جهت استراحت	۰/۱	۲	۰/۲
جمع کل امتیازات عوامل محیط داخلی (نقاط قوت)		۱		۳/۲
ردیف	عوامل موثر بر محیط داخلی (نقاط ضعف)	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
W1	نبود بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۰/۳	۵	۱/۵
W2	عدم انسجام سنگ فرش ها در بعضی نقاط	۰/۲	۳	۰/۶
W3	نبود نهر آب	۰/۲	۴	۰/۸
W4	ساختمان های فرسوده داخل پارک	۰/۱	۳	۰/۳
W5	وجود چمن و گیاهان با نیاز آبی بالا	۰/۲	۳	۰/۶
جمع کل امتیازات عوامل محیط داخلی (نقاط ضعف)		۱		۳/۸

ماتریس ارزیابی عوامل موثر در محیط خارجی (فرصت ها و تهدیدها)

ردیف	عوامل موثر بر محیط خارجی (فرصت ها)	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
O1	ساخت مکان هایی جهت برگزاری نمایشگاه فصلی	۰/۳	۴	۱/۲
O2	وجود کاربری های تجاری گسترده در اطراف بوستان	۰/۳	۴	۱/۲

۰/۳	۳	۰/۱	ادغام مراکز تجاری، اجتماعی و فرهنگی	03
۰/۳	۳	۰/۱	بهسازی و نوسازی ساختمان ها و سنگ فرش ها	04
۰/۶	۳	۰/۲	ایجاد روشنایی بیشتر در قسمت های خلوت پارک	05
۳/۶		۱	جمع کل امتیازات عوامل محیط خارجی (فرصت ها)	

امتیاز وزنی	درجه بندی	وزن	عوامل موثر بر محیط خارجی (تهدیدات)	ردیف
۰/۸	۴	۰/۲	پراکنش نامناسب درختان در کاهش امنیت	T1
۰/۶	۳	۰/۲	کاهش امنیت پارک به علت وجود مکان هایی برای متخلفان	T2
۰/۶	۳	۰/۲	عدم استفاده از مشارکت های مردم در جهت زیباسازی پارک	T3
۰/۸	۴	۰/۲	مصرف بیش از حد آب	T4
۰/۶	۳	۰/۲	تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوغ شدن این منطقه	T5
۳/۴		۱	جمع کل امتیازات عوامل محیط خارجی (تهدیدات)	

نتایج تحلیل مدل SWOT

الف) پس از تشکیل ماتریس ارزیابی عوامل داخلی مشخص شد که میانگین جمع کل امتیازات موزون عوامل داخلی (نقاط قوت ۳/۲ و نقاط ضعف ۳/۸) می باشد که مجموعاً ده مورد را شامل می شدند.

ب) پس از تشکیل ماتریس ارزیابی عوامل خارجی مشخص شد که میانگین جمع کل امتیازات موزون عوامل خارجی (فرصت ها ۳/۶ و تهدیدها ۳/۴) می باشد که مجموعاً ده مورد را شامل می شدند.

ج) در راستای ارائه استراتژی کلان بر اساس قاعده معمول چنانچه میانگین کل امتیازات تهدیدات و ضعف ها بیشتر از میانگین کل امتیازات فرصت ها و قوت ها باشد (WT=>SO)، استراتژی کلان،

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد های ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

از نوع استراتژی بازنگری خواهد بود. نظر به اینکه میانگین کل امتیازات فرصت ها و قوت ها بر اساس تحلیل SWOT در این پژوهش کمتر از میانگین کل امتیازات تهدیدها و ضعف ها می باشد. در راستای ارائه چارچوب پیشنهادی بررسی و تحلیل فضاهای سبز و بوستان های منطقه ۷ شهرداری تهران با الهام از الگوی ایرانی اسلامی، اطلاعات پایه، شناسایی و تبیین موارد زیر ضروری می نماید: استراتژی های تدوین شده بوستان های منطقه ۷ شهرداری تهران بر اساس الگوی ایرانی اسلامی

تهدیدها	فرصت ها	تحلیل
<ul style="list-style-type: none"> پراکنش نامناسب فرختان در گاهش امنیت گاهش امنیت پارک به نفع وجود مکان های برای متخلفان عدم استفاده از مشارکت های مردم در جهت زیباسازی پارک مصرف بیش از حد آب تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوابی منطقه 	<ul style="list-style-type: none"> ساخت مکان هایی جهت برگزاری نمایشگاه فصلی وجود کاربری های تجاری گسترده در اطراف پارک اشغال مراکز تجاری فرهنگی و اجتماعی بهسازی و نوسازی ساختمان ها و سنگ فرش ها ایجاد روشنایی بیشتر در قسمت خلوت بوستان 	
<p>راهبردهای تنوع</p> <ul style="list-style-type: none"> استفاده از مشارکت ها و نظرخواهی مردمی در جهت زیباسازی بوستان ها رعایت تراکم کاشت فرختان و فرخچه ها جهت حفظ امنیت کاشت فرختان و فرخچه های مقاوم به کم آبی 	<p>راهبردهای رفیقتی-تجاری</p> <ul style="list-style-type: none"> ایجاد فضای کسب و کار شهروندان در بوستان ایجاد حس نشاط و تندرستی بازسازی بوستان و بناهای آن با الگوی ایرانی اسلامی 	<p>قوت ها</p> <ul style="list-style-type: none"> میلان مناسب جهت استراحت وجود فرختان سایه انداز وجود فرختان منظر روشنایی مناسب جهت امنیت زیبایی بصری
<p>راهبردهای تدافعی</p> <ul style="list-style-type: none"> تغییر الگوی کشت در بوستان ها با حذف چمن و جایگزینی فرخچه های مقاوم به اقلیم منطقه ایجاد نهر آب یا آبشار در بوستان ها به منظور زیباسازی و آبیاری گیاهان 	<p>راهبردهای بازنگری</p> <ul style="list-style-type: none"> احداث کتیبه خانه نمازخانه و رستوران هایی با بهره گیری از الگوی ایرانی اسلامی برگزاری کارگاه های مهارت آموزی شهروندان در جهت تولید گیاهان و ترویج الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز 	<p>ضعف ها</p> <ul style="list-style-type: none"> عدم اتمام سنگ فرش ها در بعضی نقاط نبود نهر آب نبود بناهای سنتی یا معماری ایرانی اسلامی ساختمان های فرسوده داخل پارک وجود چمن و گیاهان یا نیاز آبی بالا

پس از بررسی شاخص های کیفی به آزمون فرضیه اصلی خواهیم پرداخت. در ابتدا همبستگی میزان رضایت شهروندان از عملکرد مدیریت شهری و رابطه آن با ارتقا و بهبود الگوی ایرانی اسلامی، سلامت شهروندان و اوضاع اقتصادی در منطقه سنجیده میشود و سپس برای کشف رابطه بین متغیرها از رگرسیون استفاده میگردد:

ماتریس همبستگی رضایت از مدیریت شهری و الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان، سنجش اقتصادی در فضای سبز و بوستان ها به تفکیک نواحی

ردیف	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱	رضایت شهروندان از مدیریت شهری	۱				
۲	الگوی ایرانی- اسلامی در فضای سبز	**۰/۵۵۱	۱			
۳	سلامت روان در فضای سبز	**۰/۳۹۷	**۰/۶۳۸	۱		
۴	سنجش اقتصادی در فضای سبز	**۰/۵۱۵	**۰/۶۰۵	**۰/۴۱۸	۱	
۵	بوستان به تفکیک نواحی	**۰/۵۵۵	**۰/۸۹۷	**۰/۶۱۵	**۰/۶۳۷	۱

$$P < 0.05, * p < 0.01, ** N = 385$$

همانگونه که نتایج جدول فوق نشان می دهد، ضریب همبستگی بدست آمده رضایت از مدیریت شهری و الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان، سنجش اقتصادی در فضای سبز و بوستان ها به تفکیک نواحی با اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد، لذا چنین استنباط می شود که بین رضایت از مدیریت شهری و الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان، سنجش اقتصادی در فضای سبز در سطح منطقه ۷ در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد. این سطح از معناداری بیانگر این است که ارتقا اوضاع اقتصادی منطقه، بهبود سلامت روان شهروندان و اجرای الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز با عملکرد صحیح مدیریت شهری دارای رابطه مستقیم بوده که به تبع می تواند افزایش رضایتمندی شهروندان از مدیریت شهری را در پی داشته باشد.

نتایج تحلیل رگرسیون در خصوص رضایت از مدیریت شهری و الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان و سنجش اقتصادی در فضای سبز
خلاصه مدل

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

مدل	تخمین خطای استاندارد	R	R2	دوربین - واتسون
۱	۲/۴۲۷	۰/۵۹۸	۰/۳۵۸	۱/۷۸۰

متغیر وابسته: رضایت شهروندان از مدیریت شهری

متغیر مستقل: سنجش اقتصادی در فضای سبز، سلامت روان در فضای سبز، الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز

شاخص های الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان، اقتصاد با روش همزمان ۸ وارد معادله شده و رابطه آن ها با رضایت از مدیریت شهری مورد بررسی قرار گرفته است. خلاصه مدل نشان داد بین متغیرهای پیش بین و پیش بینی شونده ۰/۵۹۸ رابطه وجود دارد. مجذور R حاکی از آن است که ۰/۳۵۸ از تغییر پذیری در متغیر وابسته، توسط متغیرهای منظور شده، در این پژوهش می باشد. از آنجا که آماره های دوربین - واتسون در فاصله بین ۲/۵-۱/۵ قرار دارد، لذا فرض استقلال بین خطاها پذیرفته شده و می توان در این پژوهش از آزمون رگرسیون استفاده کرد.

تحلیل واریانس یک طرفه (Anova) شاخص های الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان و سنجش اقتصادی در فضای سبز

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	معناداری
رگرسیون	۱۲۵۲/۲۷۶	۳	۴۱۷/۴۲۵	۷۰/۸۵۱	۰/۰۰b
باقی مانده	۲۳۴۴/۶۹۵	۳۸۱	۵/۸۹۲		
کل	۳۴۹۶/۹۷۱	۳۸۴			

متغیر وابسته: رضایت شهروندان از مدیریت شهری

متغیر مستقل: سنجش اقتصادی در فضای سبز، سلامت روان در فضای سبز، الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز

8 Enter method

جدول فوق نشان می‌دهد که ارتباط بین تحلیل واریانس در رگرسیون در درجه آزادی ۳ به ۳۸۱ است.

ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده شاخص‌های الگوی ایرانی اسلامی، سلامت‌روان و سنجش اقتصادی در فضای سبز

متغیرها	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	T	سطح معنی داری
	B	خطای معیار	Beta	
ثابت	۲/۴۱۲	۰/۵۸۳	۴/۱۳۴	۰/۰۰
الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۰/۲۷۸	۰/۰۵۰	۵/۵۷۸	۰/۰۰
سلامت‌روان در فضای سبز	۰/۰۶۶	۰/۰۵۶	۱/۱۶۳	۰/۲۴۶
سنجش اقتصادی در فضای سبز	۰/۲۶۷	۰/۰۴۹	۵/۴۸۹	۰/۰۰

متغیر وابسته: رضایت شهروندان از مدیریت شهری

بر اساس جدول فوق می‌توان معادله پیش‌بینی رگرسیون را بر اساس مقدار معیار نشده یا ضرایب استاندارد نشده به قرار زیر نوشت: الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز برابر با ۰/۲۷۸ و سنجش اقتصادی در فضای سبز برابر با ۰/۲۶۷ رابطه معناداری با متغیر رضایت شهروندان از مدیریت شهری دارد. این سطح از معناداری بیانگر این است که پیش‌بینی می‌شود ارتقا اوضاع اقتصادی منطقه و اجرای الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز مستلزم عملکرد صحیح مدیریت شهری بوده که به تبع باعث افزایش رضایتمندی شهروندان از مدیریت شهری می‌باشد اما در این بین سلامت‌روان شهروندان در این معادله معنادار نبوده یعنی پیش‌بینی اینکه عملکرد مدیریت شهری در بهبود سلامت‌روان شهروندان تاثیر گذار باشد محقق نگردیده است.

فرضیه فرعی اول: بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با رویکرد ایرانی اسلامی و مدیریت شهری با یکدیگر ارتباط دارند.

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد های ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

ماتریس همبستگی شاخص های الگوی ایرانی اسلامی و رضایت از مدیریت شهری

ردیف	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱	رضایت از مدیریت شهری							
۲	درختان سایه انداز	۰/۵۳۴**						
۳	درختان مثمر	۰/۲۹۸**	۰/۳۵۵**					
۴	زیبایی بصری	۰/۵۰۸**	۰/۷۴۶**	۰/۳۲۱**				
۵	نهر آب	۰/۲۹۸**	-۰/۰۵۰	۰/۲۶۶**	۰/۱۸۸**			
۶	بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۰/۲۹۳**	-۰/۰۷۱	۰/۲۶۴**	۰/۱۷۸**	۰/۹۶۳**		
۷	الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۰/۵۵۱**	۰/۴۹۹**	۰/۶۱۱**	۰/۶۳۴**	۰/۷۹۶**	۰/۷۸۷**	

$$P < 0.05, N = 385, p < 0.01$$

مطابق جدول فوق، ضریب همبستگی بدست آمده رضایت از مدیریت شهری با درختان سایه انداز ۰/۵۳۴، درختان مثمر ۰/۲۹۸، زیبایی بصری ۰/۵۰۸، نهر آب ۰/۲۹۸، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی ۰/۲۹۳ بوده و نهایتاً با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز ۰/۵۵۱ می باشد که نشان از ارتباط یک سویه و شدت تاثیر این الگو در افزایش رضایت شهروندان از مدیریت شهری دارد. بنابراین الگوی ایرانی اسلامی و رضایت از مدیریت شهری با ۹۹ درصد اطمینان معنادار شد، لذا چنین استنباط می شود که بین الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز و رضایت از مدیریت شهری در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری در جهت افزایش سلامت روان شهروندان تاثیرگذار است.

ماتریس همبستگی شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز و سلامت روان شهروندان

ردیف	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱	سلامت روان در فضای سبز							

۲	درختان سایه	۰/۳۵۵**	۱					
	انداز							
۳	درختان مشمر	۰/۳۵۶**	۰/۳۵۵**	۱				
۴	زیبایی بصری	۰/۴۲۷**	۰/۷۴۶**	۰/۳۲۱**	۱			
۵	نهر آب	۰/۴۸۵**	-۰/۰۵۰	۰/۲۶۶**	۰/۱۸۸**	۱		
۶	بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۰/۵۰۵**	-۰/۰۷۱	۰/۲۶۴**	۰/۱۷۸**	۰/۹۶۳**	۱	
۷	الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۰/۶۳۸**	۰/۴۹۹**	۰/۶۱۱**	۰/۶۳۴**	۰/۷۹۶**	۰/۷۸۷**	۱

$$p < 0.01, N = 385$$

مطابق جدول فوق، ضریب همبستگی بدست آمده سلامت روان در فضای سبز با درختان سایه انداز ۰/۳۵۵، درختان مشمر ۰/۳۵۶، زیبایی بصری ۰/۴۲۷، نهر آب ۰/۴۸۵، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی ۰/۵۰۵ بوده و نهایتاً با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز ۰/۶۳۸ می باشد که نشان از ارتباط یک سویه و شدت تاثیر این الگو در افزایش سلامت روان شهروندان دارد. بنابراین الگوی ایرانی اسلامی و سلامت روان در فضای سبز با ۹۹ درصد اطمینان معنادار شد.

نتایج تحلیل رگرسیون در خصوص شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز با سلامت روان شهروندان

خلاصه مدل

مدل	تخمین خطای استاندارد	R	R2	دوربین - واتسون
۱	۲/۱۸۴	۰/۶۴۹	۰/۴۲۱	۲/۱۷۱

متغیر وابسته: سلامت روان شهروندان در فضای سبز

شاخص های الگوی ایرانی اسلامی با روش همزمان وارد معادله شده و رابطه آن با سلامت روان در فضای سبز مورد بررسی قرار گرفته است. خلاصه مدل نشان داد بین متغیرهای پیش بین و پیش

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

بینی شونده ۰/۶۴۹ تاثیر وجود دارد. مجذور R حاکی از آن است که ۰/۴۲۱ از تغییر پذیری در متغیر وابسته، توسط متغیرهای منظور شده، در این پژوهش می باشد. از آنجا که آماره های دوربین-واتسون در فاصله بین ۲/۵-۱/۵ قرار دارد، لذا فرض استقلال بین خطاها پذیرفته شده و می توان در این پژوهش از آزمون رگرسیون استفاده کرد.

جدول تحلیل واریانس یک طرفه (Anova) شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری
رگرسیون	۱۳۱۸/۰۹۵	۵	۲۶۳/۶۱۹	۵۵/۲۱۸	۰/۰۰b
باقی مانده	۱۸۰۹/۳۹۶	۳۷۹	۴/۷۷		
کل	۳۱۲۷/۴۹۱	۳۸۴			

متغیر وابسته: سلامت روان در فضای سبز

متغیر مستقل: الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز، درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری،

بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی

جدول فوق نشان می دهد که ارتباط بین تحلیل واریانس در رگرسیون در درجه آزادی ۵ به ۳۷۹ است.

ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز

مدل	ضرایب	استاندارد	ضرایب استاندارد	T	سطح معنی داری
	نشده		شده		
	B	خطای معیار	Beta		
ثابت	۶/۴۵۵	۰/۵۲۹		۱۲/۲۰۸	۰/۰۰
درختان سایه انداز	۰/۹۴۴	۰/۳۴۴	۰/۳۸۶	۲/۱۵۱	۰/۰۰۶
درختان مثمر	۰/۹۱۹	۰/۳۳۵	۰/۳۵۷	۲/۰۸۷	۰/۰۰۴
زیبایی بصری	۱/۵۷۰	۰/۶۱۱	۰/۷۲۳	۲/۵۶۸	۰/۰۱۱
نهر آب	۱/۲۳۲	۰/۵۱۲	۰/۵۸۷	۲/۴۵۳	۰/۰۲۴
بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۱/۱۰۲	۰/۴۰۲	۰/۴۹۵	۲/۳۶۷	۰/۰۱۲
الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۱/۱۵۳	۰/۳۰۲	۰/۵۰۹	۲/۳۲۵	۰/۰۳

متغیر وابسته: سلامت روان شهروندان در فضای سبز

بر اساس جدول فوق می توان معادله پیش بینی رگرسیون را بر اساس مقدار معیار نشده یا ضرایب استاندارد نشده به قرار زیر نوشت:

درختان سایه انداز ۰/۹۴۴، درختان مثمر ۰/۹۱۹، زیبایی بصری ۱/۵۷۰، نهر آب ۱/۲۳۲، بناهای ایرانی اسلامی ۱/۱۰۲ و الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز ۱/۱۵۳ که نشان می دهد زیبایی بصری با بتای ۰/۷۲۳ و پس از آن نهر آب با بتای ۰/۵۸۷ بالاترین تأثیر را بر سلامت روان شهروندان در فضای سبز داشته و درختان مثمر با بتای ۰/۳۵۷ کمترین اثرگذاری را بر سلامت روان شهروندان دارد.

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد های ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

فرضیه فرعی سوم: بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با رویکرد ایرانی اسلامی در اقتصاد تاثیرگذار است.

ماتریس همبستگی شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز و سنجش اقتصادی

ردیف متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱ سنجش اقتصادی در فضای سبز							
۲ درختان سایه انداز	۰/۵۱۰**						
۳ درختان مثمر	۰/۳۲۴**	۰/۳۵۵**					
۴ زیبایی بصری	۰/۴۸۴**	۰/۷۴۶**	۰/۳۲۱**				
۵ نهر آب	۰/۳۷۳**	-۰/۰۵۰	۰/۲۶۶**	۰/۱۸۸**			
۶ بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۰/۳۸۴**	-۰/۰۷۱	۰/۲۶۴**	۰/۱۷۸**	۰/۹۶۳**		
۷ الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۰/۶۰۵**	۰/۴۹۹**	۰/۶۱۱**	۰/۶۳۴**	۰/۷۹۶**	۰/۷۸۷**	

$$p < 0.01, ** N = 385$$

مطابق جدول فوق، ضریب همبستگی بدست آمده سنجش اقتصادی در فضای سبز با درختان سایه انداز ۰/۵۱۰، درختان مثمر ۰/۳۲۴، زیبایی بصری ۰/۴۸، نهر آب ۰/۳۷۳، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی ۰/۳۸۴ بوده و نهایتاً با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز ۰/۶۰۵ می باشد که نشان از ارتباط یک سویه و شدت تاثیر این الگو در افزایش شاخص اقتصادی دارد. بنابراین الگوی ایرانی اسلامی و سنجش اقتصادی در فضای سبز با ۹۹ درصد اطمینان معنادار شد.

نتایج تحلیل رگرسیون در خصوص شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز با سنجش اقتصادی در فضای سبز

خلاصه مدل

مدل	تخمین خطای استاندارد	R	R2	دوربین - واتسون
۱	۲/۴۱۰	۰/۴۳۹	۰/۶۶۳	۱/۸۵۴

متغیر وابسته: سنجش اقتصادی در فضای سبز

شاخص های الگوی ایرانی اسلامی با روش همزمان وارد معادله شده و رابطه آن با سنجش اقتصادی در فضای سبز مورد بررسی قرار گرفته است. خلاصه مدل نشان داد بین متغیرهای پیش بین و پیش بینی شونده ۰/۶۶۳ تاثیر وجود دارد. مجذور R حاکی از آن است که ۰/۴۳۹ از تغییر پذیری در متغیر وابسته، توسط متغیرهای منظور شده، در این پژوهش می باشد. از آنجا که آماره های دوربین - واتسون در فاصله بین ۱/۵-۲/۵ قرار دارد، لذا فرض استقلال بین خطاها پذیرفته شده و می توان در این پژوهش از آزمون رگرسیون استفاده کرد.

تحلیل واریانس یک طرفه (Anova) شاخص های باز آفرینی فضای سبز ایرانی - اسلامی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری
رگرسیون	۱۷۵۲۵/۰۸۲	۵	۳۴۵/۰۱۶	۵۹/۳۷۱	۰/۰۰b
باقی مانده	۲۲۰۲/۴۶۱	۳۷۹	۵/۸۱۱		
کل	۳۹۲۷/۵۴۳	۳۸۴			

متغیر وابسته: سنجش اقتصادی در فضای سبز

متغیر مستقل: الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز، درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری، بناهای ایرانی اسلامی

جدول فوق نشان می دهد که ارتباط بین تحلیل واریانس در رگرسیون در درجه آزادی ۵ به ۳۷۹ است.

تبیین ابعاد و مولفه های رویکرد ایرانی اسلامی در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری

ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده شاخص های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز

مدل	ضرایب استاندارد شده	استاندارد ضرایب	T	سطح معنی داری	B	
					خطای معیار	Beta
ثابت	۴/۲۸۴	۰/۵۳۸	۷/۳۴۴	۰/۰۰۰		
درختان سایه انداز	۱/۶۴۸	۰/۳۷۹	۰/۶۰۲	۴/۳۴۵	۰/۰۰۰	
درختان مثمر	۱/۲۲۰	۰/۳۷۰	۰/۵۰۹	۲/۳۱۹	۰/۰۴۲	
زیبایی بصری	۱/۴۴۹	۰/۶۷۴	۰/۵۹۵	۲/۱۴۹	۰/۰۳۲	
نهرآب	۱/۳۱۲	۰/۴۹۶	۰/۵۴۱	۲/۴۷۱	۰/۰۱۶	
بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی	۱/۵۲۳	۰/۴۴۴	۰/۵۹۹	۲/۶۷۱	۰/۰۲۱	
الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز	۱/۴۳۰	۰/۳۳۴	۰/۵۶۹	۲/۷۹۱	۰/۰۲۲	

متغیر وابسته: سنجش اقتصادی در فضای سبز

بر اساس جدول فوق می توان معادله پیش بینی رگرسیون را بر اساس ضرایب استاندارد نشده به قرار زیر نوشت:

درختان سایه انداز ۱/۶۴۸، درختان مثمر ۱/۲۲۰، زیبایی بصری ۱/۵۲۳، نهرآب ۱/۳۱۲ و بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی ۱/۴۴۹ و مقیاس کلی الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز ۱/۴۳۰ که نشان می دهد درختان سایه انداز با بتای ۰/۶۰۲ و پس از آن بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی با بتای ۰/۵۹۹ بالاترین تأثیر و درختان مثمر با بتای ۰/۵۰۹ کمترین اثرگذاری را بر سنجش اقتصادی دارد.

بحث و نتیجه گیری

بررسی فرضیه ها

یافته های پژوهش بر اساس اطاعات جمعیت شناختی نشان داد که از ۳۸۵ نفر شهروندان پاسخگو به پرسشنامه ها تعداد ۲۲۸ مرد با ۵۹/۲ درصد و ۱۵۷ زن با ۴۰/۸ درصد که بیشترین رده سنی را افراد ۲۵-۳۰ سال و کمترین رده سنی را افراد بالای ۵۱ سال شامل شدند؛ همچنین بیشترین نفرات پاسخگو را دانشجویان با ۴۵/۷ درصد و کمترین را قشر کارگران با ۰/۵ درصد تشکیل دادند که سطح تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس با ۷۳/۵ درصد و فوق لیسانس و دکترا با ۱ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین فراوانی را داشت. همچنین بر اساس یافته ها در میزان استفاده از بوستان ها و فضاهای سبز منطقه ۷ "مراجعه هر چندماه یکبار" با ۳۳/۵ درصد بیشترین و "حضور بیش از سه بار در ماه" با ۱۷/۱ درصد کمترین فراوانی را به خود اختصاص داد. بر اساس نتایج پرسشنامه، بوستان شهید منفرد نیایکی (ناحیه ۴) با "بیش از سه بار مراجعه" بیشترین حضور شهروندان را به خود اختصاص داده است.

فرضیه اصلی: مدیریت شهری در بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با رویکرد ایرانی اسلامی نقش موثری دارد.

بر اساس نتایج یافته ها در تحلیل سوات که از نظرات مدیران و کارشناسان خبره در مدیریت شهری و فضای سبز استفاده شده بود مشخص شد که فضای سبز منطقه ۷ شهرداری تهران علاوه بر محدودیت و کمبود سرانه دارای نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهایی می باشد. از این رو پس از تشکیل ماتریس ارزیابی عوامل، مشخص شد میانگین کل امتیازات فرصت ها و قوت ها (SO) کمتر از میانگین کل امتیازات تهدیدها و ضعف ها (WT) است، سپس استراتژی هایی در این راستا ارائه شد که بر این اساس در استراتژی رقابتی - تهاجمی (SO) با هدف بهره گیری از قوت ها و حداکثر استفاده از فرصت ها به ۱- ایجاد فضای کسب و کار شهروندان در بوستان، ۲- ایجاد حس نشاط و تندرستی ۳- بازسازی بوستان و بناهای آن با الگوی ایرانی اسلامی و در استراتژی نوع (ST) با هدف بهره گیری از قوت های درونی برای مقابله و رفع تهدیدات خارجی ۱- استفاده از مشارکت ها و نظرخواهی مردمی در جهت زیباسازی بوستان ها، ۲- رعایت تراکم

کاشت درختان و درختچه ها جهت حفظ امنیت، ۳- کاشت درختان و درختچه های مقاوم به کم آبی و در استراتژی بازنگری (WO) با هدف غلبه بر ضعف های درونی و بهترین استفاده از فرصت های بیرونی ۱- احداث کتابخانه، نمازخانه و رستوران هایی با بهره گیری از الگوی ایرانی اسلامی، ۲- برگزاری کارگاه های مهارت آموزی شهروندان در جهت تولید گیاهان و ترویج الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز و در استراتژی های تدافعی (WT) با هدف مقابله با بحران های درونی و بیرونی ۱- تغییر الگوی کشت در بوستان ها با حذف چمن و جایگزینی درختچه های مقاوم به اقلیم منطقه ۲- ایجاد نهر آب یا آبشار در بوستان ها به منظور زیباسازی و آبیاری گیاهان پیشنهاد گردید. همچنین بر اساس تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها یافته ها نشان دادند ضریب همبستگی بدست آمده رضایت از مدیریت شهری با الگوی ایرانی اسلامی، سلامت روان و سنجش اقتصادی در فضای سبز سطح منطقه ۷ در سطح ۰/۰۱ و با اطمینان ۹۹ درصد معنادار بوده و بیانگر این است که ارتقا اوضاع اقتصادی منطقه، بهبود سلامت روان شهروندان و اجرای الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز با عملکرد صحیح مدیریت شهری دارای رابطه مستقیم بوده که به تبع می تواند افزایش رضایتمندی شهروندان از مدیریت شهری را در پی داشته باشد. پس از آن در تحلیل رگرسیون یافته ها نشان داد می توان پیش بینی کرد که ارتقا اوضاع اقتصادی منطقه و اجرای الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز مستلزم عملکرد صحیح مدیریت شهری بوده که به تبع باعث افزایش رضایتمندی شهروندان از مدیریت شهری می باشد اما در این بین سلامت روان شهروندان در این معادله معنادار نشد و پیش بینی اینکه عملکرد مدیریت شهری در بهبود سلامت روان شهروندان تاثیر گذار باشد محقق نگردیده است. با توجه به یافته ها فرضیه تایید شد.

فرضیه فرعی اول: بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با رویکرد ایرانی اسلامی و مدیریت شهری با یکدیگر ارتباط دارند.

یافته ها نشان داد ضریب همبستگی بدست آمده رضایت از مدیریت شهری با درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری، نهر آب، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی و نهایتاً با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز در سطح ۰/۰۱ با ۹۹ درصد معنادار شد که نشان دهنده رابطه بین این شاخص ها می باشد. با توجه به یافته ها فرضیه تایید شد. یافته های پژوهش حاضر با یافته های

پژوهش فاطمی (۱۳۹۴)، که عنوان نمود مطلوبیت فضایی در بوستانهای شهری دیده نمی‌شود. دلایل متعددی مانند الگوبرداری و غرب‌زدگی سبب خلق بوستانهای شهری شده‌اند که نه تنها شکل ظاهری آنها ارتباطی با گذشته این مرز و بوم ندارد بلکه اصول اولیه ارتباط بین انسان و طبیعت در فرهنگ ایرانی نیز در آنها نادیده گرفته شده است. در طراحی بوستانهای شهری می‌تواند معیارهای ارزشی ایرانی موجود در معماری منظر ایران مانند وحدت، سادگی، تنوع، نظم، امنیت، مقیاس انسانی و پرهیز از بیهودگی را از طریق شاخص‌های کالبدی همچون هندسه، محور، کوشک یا نظرگاه منتقل نماید، همسو است. همچنین با یافته‌های هاتفی شجاع (۱۳۹۴)، که عنوان نمود آب و گیاهان دو عنصر اصلی باغ ایرانی محسوب می‌شوند که آب درباغ ایرانی ساخته ایست که علاوه بر نیازهای جسمی نیازهای روحی را پاسخ می‌دهد و گیاهان در باغ ایرانی گذشته از جنس و گونه، از نظر محل قرارگیری، طرح کاشت، زیبایی و سودمندی بسیار قابل ملاحظه هستند و حتی در حفاظت باغ در مقابل عوامل طبیعی مخرب نقش مهمی را ایفا می‌کند. گیاهان در باغ‌های ایرانی با اهداف متفاوتی از جمله سایه اندازی، محصول دهی و تزیین باغ به کار می‌روند. همچنین یافته‌ها با مطالعات نظری مرتبط با مدیریت شهری همسو می‌باشد، چنانچه کارگر (۱۳۸۵) در کتاب امنیت شهری اذعان نمود پارادایم جدید مدیریت شهری دارای دو دستور کار است: پروژه توسعه شهری و پروژه مشارکت شهری که در عین حال ابزارهای کلیدی نظام مدیریت شهری هستند. افزایش کیفیت معیارهای عملکردی مدیریت شهری در حوزه مدیریت زمین شهری، زیرساخت‌های شهری، امور مالی شهرداری‌ها و کاهش فقر شهری و تشویق مردم به مشارکت در امور شهری تاکید شده است. همچنین شفیعی (۱۳۸۹) بیان نمود که مدیریت شهری یک نهاد مدیریت فراگیر و درگیر با موضوعات و پدیده‌های متنوع شهر و شهرنشینی (اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی) است که طبیعتاً از شرایط عمومی محیط اجتماعی خود تاثیر می‌پذیرد. افزون بر این یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مدیریت شهری در اجرا و یا باز آفرینی فضاهای سبز شهری با الگوی ایرانی اسلامی به نحو مطلوب عمل نکرده و نارضایتی شهروندان از عملکرد مدیریت شهری (شهرداری‌ها) و سطح پایین مشارکت شهروندی در امور شهری را در پی داشته است.

فرضیه فرعی دوم: بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری در جهت افزایش سلامت روان شهروندان تاثیرگذار است.

بر اساس یافته ها ضریب همبستگی بدست آمده سلامت روان در فضای سبز با درختان سایه انداز، درختان مثمر، زیبایی بصری، نهرآب، بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی و نهایتاً با الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز در سطح ۰/۰۱ با ۹۹ درصد اطمینان معنادار شد، لذا چنین استنباط می شود که بین الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز و سلامت روان شهروندان رابطه معناداری وجود دارد. از بین مولفه های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز بیش ترین شدت رابطه با سلامت روان مختص به بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی و نهرآب و از بین مولفه های الگوی ایرانی اسلامی بیشترین شدت رابطه را زیبایی بصری با سایر مولفه ها داشته است. پس از آن در تحلیل رگرسیون یافته ها نشان داد اجرای الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز، سلامت روان شهروندان را پیش بینی می کند، همچنین از بین شاخص های الگوی ایرانی اسلامی، شاخص زیبایی بصری و پس از آن نهرآب بالاترین تأثیر و درختان مثمر کمترین اثرگذاری را بر سلامت روان شهروندان دارد. با توجه به یافته ها فرضیه تایید شد. یافته های پژوهش حاضر با یافته های مرتضوی یزدی (۱۴۰۰) که عنوان نمود اهمیت بوستان های شهری بعنوان فضای تعاملات اجتماعی و توصیه اسلام به زندگی اجتماعی است و نوروز (۱۳۹۲) که اذعان نمود فضای سبز شهری بستر تقویت ارتباطات اجتماعی در جهت برقراری حس تعاملات اجتماعی در فضای عمومی، تلطیف عوامل مشترک جمعی، ارتقای کمی و کیفی فضاهای سبز تاریخی شهری و افزایش حساسیت های روحی و عاطفی انسان است، همسو می باشد. همچنین یافته ها با مطالعات نظری مرتبط با سلامت روان در فضای سبز همسو می باشد. چنانچه پژوهشگر (۱۳۹۴) اذعان نموده که منظرو فضاهای سبز تاریخی شهری تأثیر بسیاری بر روی سلامت جسم و روان انسان دارد. امروزه در رویارویی با تهدیدهای رو به رشد و فزاینده محیط و منظر، بنا به دلایل اقتصادی و اخلاقی، حفاظت از آن مورد توجه می باشد و قرار گرفتن در طبیعت، تأثیرات مثبتی بر روی فعالیتهای فیزیکی، روحی و روانی انسان دارد. همچنین اکبری (۱۳۹۸) بیان نمود که فضاهای طبیعی و سبز باعث حفاظت انسانها از محرک های استرس زای محیطی شده و

فضایی به منظور بازپروری روانی و احساسی در مقابل اثرات محیط شهری را برای افراد فراهم میکند.

افزون بر این یافته ها نشان می دهد مولفه های الگوی ایرانی اسلامی در فضای سبز مانند نهر آب به عنوان نمادی از بهشت برین و همچنین بناهای سنتی با معماری ایرانی اسلامی به عبارتی تلفیقی از فضای سرپوشیده و باز با آجرکاریها و کاشی کاریها به عنوان مکانی در بوستان ها جهت استراحت و آرامش شهروندان و همچنین درختانی با قامتی بلند و چتری بزرگ با ایجاد سایه اندازی و زیبایی بصری تاثیرات مطلوبی بر تلطیف روح و سلامت روان خواهند داشت. علاوه بر تاثیر متقابل طبیعت و محیط های شهری امروزی در بحث اثرات روانی، می توان فضاهای سبز تاریخی شهری را به عنوان عاملی برای فاصله گرفتن از محرکهای استرسزای ناشی از سبک زندگی دانست و بر این باور بود که وجود فضای سبز شهری با رویکرد ایرانی اسلامی در نزدیکی فضاهای سکونت منجر به بهبود عمومی وضع روانی ساکنان آن منطقه شده، و به طور خاص فشار های روانی، استرس و خستگی ذهنی را در ساکنان منطقه ی دارای فضای سبز کاهش می دهد و حس نشاط، تندرستی، آرامش، امنیت را به شهروندان القا نموده و تعاملات اجتماعی را افزایش می دهد.

نتیجه گیری و بحث

با افزایش جمعیت شهرنشین، صنعتی شدن شهرها، تغییر کاربری ها، عدم توجه کافی به بافتهای فرسوده، تغییر در الگوی کار و زندگی و عدم وجود آرامش فکری و روحی انسان در زندگی مدرن، مشکلات اقتصادی و ناهنجاری های اجتماعی نیاز به تعریح و فراغت در میان شهرنشینان افزایش یافته و به یکی از مهم ترین نیاز آنها تبدیل شده است که بوستان ها و فضاهای سبز تاریخی شهری از مهمترین تامین کننده های این نیازهای شهروندان می باشند. اگر با دیدی باز و عمیق تر به درختان و فضای سبز تاریخی شهری نگریسته شود، مشخص میشود بسیاری از فواید درختان بصورت غیر مادی است که اگر به ارزش تبدیل شوند سرمایه هنگفتی را برای آن شهر و کشور ذخیره خواهند کرد. بر اساس نتایج پرسشنامه مشخص شد که سرانه فضای سبز منطقه ۷ تهران بسیار پایین تر از حد استاندارد بوده و الگوی ایرانی اسلامی نیز تاکنون در این منطقه اجرا نشده است که این مهم نارضایتی شهروندان از عملکرد مدیریت شهری را به خصوص در نواحی یک و دو در پی داشته

است. این تاثیرگذاری به قدری بوده که هم در بعد اقتصادی و هم در سلامت روان فاصله زیادی در نمرات حاصل از پرسشنامه بین نواحی پنج گانه این منطقه به چشم میخورد، البته ناحیه ۴ که نمرات بالاتری نسبت به سایر نواحی دارد نیز از رضایت کافی شهروندان از عملکرد مدیریت شهری در طراحی و بازآفرینی بوستان هایی با الگوی ایرانی اسلامی برخوردار نبوده است. جایگاه مدیریت شهری امری بسیار ظریف، مهم و حیاتی است که لازمه حفظ و توسعه فضای سبز شهری، داشتن برنامه ها و خط مشی های صحیح است. جلوگیری از موازی کاری، ارائه خدمات مطلوب به شهروندان، استفاده از مشارکت شهروندان و گام نهادن در مسیر توسعه و بازآفرینی فضاهای سبز تاریخی شهری با رویکرد ایرانی اسلامی می تواند از اهداف مدیریت شهری در این حوزه باشد. متأسفانه شناخت ناکافی اقلام گیاهی، نبود دستوالعمل های مرتبط، عدم آشنایی مدیران شهری با رویکرد ایرانی اسلامی در فضاهای سبز شهری باعث شده تا بوستان ها به عنوان فضای سبز صرف شناخته شوند و نتوان از حداقل ظرفیت های این بوستان ها بهره کافی برد. در حالیکه برخلاف دید همگان، فضای سبز در شهرها نماینده یک سرمایه گذاری ملی کوچک با منفعت کلان برای مدیریت شهری و شهروندان آن منطقه می باشد. تا آنجاییکه فضای سبز با کیفیت بالا (بوستان هایی با الگوی ایرانی اسلامی و در دسترس عموم) به عنوان یک اهرم مثبت اقتصادی در رقابت برای جذب سرمایه محسوب میشود. پیشنهاد می شود تا با مطالعه و پژوهش در حوزه فضای سبز و مدیریت شهری به نقش و جایگاه مدیریت شهری در حوزه خدمات شهری پرداخته و راهکارهایی در جهت افزایش ضریب امنیت در بوستان های منطقه ۷، افزایش شاخص های سلامت روان در بافت های فرسوده منطقه ۷ با بهره گیری از معماری ایرانی اسلامی، نقش فضاهای سبز تاریخی شهری در تعدیل جزایر گرمایی در منطقه ۷، نقش بوستان و باغ ایرانی اسلامی در قیمت گذاری املاک منطقه ۷، نقش مدیریت شهری و معماری ایرانی اسلامی در کاهش ناهنجاریهای خیابان مدنی و محله نظام آباد، ارائه الگوی ایرانی اسلامی در اجرای بام های سبز در مناطق متراکم همانند منطقه ۷، نقش بوستان های با الگوی ایرانی اسلامی در کاهش مصرف انرژی ها، نقش مدیریت شهری در مصرف بهینه آب در بوستان ها و فضاهای سبز تاریخی شهری و مطالعاتی از این دست ارائه دهند.

منابع

۱. ابراهیم زاده، حسین، نامی، بابک، حمدی، سجاد، ۱۳۹۲، تحلیلی بر عملکرد مدیریت شهری با تاکید بر فضای سبز شهری و کارکردهای فضایی مکانی آن، مورد: شهر ایذه، اولین کنفرانس معماری و فضاهای شهری پایدار، تهران
۲. بهالدین، بهاره و همکاران، ۱۳۹۱، بررسی جایگاه هویت اسلامی-ایرانی در معماری ایران، مشهد: سلسله مقالات همایش ملی معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی، صص ۳
۳. جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۹۸، سلام و محیط زیست، انتشارات اسرا، تهران
۴. جوادی، اردشیر، ۱۳۸۲، مدیریت شهری در ایران، ماهنامه شهرداری، شماره ۴۷،
۵. حیدری، زهرا، ۱۳۹۲، سنجش عملکرد مدیریت شهری با تاکید بر شاخص های حکمروایی خوب شهری نمونه موردی: شهر یزد، پایانامه مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد، یزد،
۶. دوبران، اسماعیل، ۱۳۹۱، ارائه الگوی مدیریت یکپارچه شهری در ساماندهی محلات اسکان غیررسمی با تاکید بر شهرهای میانی ایران، شهرهای زنجان و همدان، پایانامه مقطع دکترای تخصصی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران،
۷. زارعی، احسان، حسینی، فاطمه، ۱۳۹۳، بررسی عملکرد مدیریت شهری در بعد فضای سبز با رویکرد توسعه پایدار، مورد منطقه ثامن مشهد، کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار، موسسه بین المللی مطالعات معماری و شهرسازی مهراز شهر
۸. زنگی آبادی، علی، غلامی، یونس، موسوی، سید علی، ۱۳۹۰، بررسی رویکرد بازآفرینی شهری با استفاده از مدل سوات، مطالعه موردی بافت مرکزی شهر مشهد، فصلنامه انجمن جغرافیای ایران، شماره ۳۰ ص ۵۷
۹. زیویار، پروانه، ۱۳۹۳، برنامه ریزی و مدیریت نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)، تهران
۱۰. شفیعی، حسن، ۱۳۹۸، مدیریت در سطح محلی و توسعه پایدار، فصلنامه مدیریت شهری شماره

۱۱. عبدالملکی، انیس، ۱۳۹۳، بررسی نقش شهرداری ها در مدیریت شهری ایران و جهان ، اولین کنگره تخصصی مدیریت شهری و شوراهای شهر، تهران
۱۲. قرآن کریم، ۱۳۸۷، ترجمه مهدی الهی قمشه ای، قم: نشر دفتر تبلیغات
۱۳. کارگر، بهمن، ۱۳۸۵، امنیت شهری (ارزیابی کارایی خدمات انتظامی امنیتی در نظام مدیریت شهری)، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، تهران
۱۴. لطیفی، رضا، صوری، امیر، ۱۳۹۲، ارزیابی عملکرد مدیریت شهری بر پایه ی سنجش میزان رضایت شهروندان، نمونه موردی: منطقه ۱۰ شهر اصفهان، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار ، انجمن محیط زیست کومش، اصفهان
۱۵. مجیدی، نسیم، شاوندی، مینا، شمس، مریم، ۱۳۹۲، تحلیلی بر عملکرد مدیریت شهری شهر مهاباد از منظر مشارکت و رضایتمندی شهروندی ، دوفصلنامه پژوهش های بوم شناسی شهری شماره ۸
۱۶. شفیع، محمدرضا ۱۳۹۸، اثرات گیاهان و فضای سبز در سلامت محیط زیست شهری، بررسی تجارب بازآفرینی شهری-ابولقاسم عظیمی-دومین همایش ملی بررسی تجارب بازآفرینی شهری در ایران
۱۷. مشکینی، ابوالفضل، لطفی، صدیقه، احدی، فرزانه، ۱۳۹۳، تحلیل عملکرد مدیریت شهری در عدم تعادل فضایی میان نواحی شهری، مطالعه موردی شهر قائمشهر، برنامه ریزی و آمایش فضا، شماره ۲، تهران
۱۸. مصلحی، ۱۳۹۵، بررسی لرزش اقتصادی-اقلیمی فضای سبز شهری
19. Chiesure ، Ana ، 2004 ، The role of urban park for the sustainable city ، Journal of urban planning ، No ، 68، pp: 129138 ،
20. Davey, K ، Batley, R ، Devas, N ، ، Norris, M ، & Pasteur, D ، ، ۲۰۱۰، urban management: The challenge of growth ، Aldershot, Avebury
21. Davey, K ، Batley, R ، Devas, N ، ، Norris, M ، & Pasteur, D ، ، ۲۰۱۰، urban
22. Sullivan, W ، C ، ، Kuo, F ، E ، and Depooter, S ، F، ، ۲۰۱۲ ، The critical role of park in urban and metropolitan in frastructure ، National recreation and park association

23. Germman chiari Parker, S, .2013 ، Urban Theory & Urban Experience, routledge
24. Parker, S, .2013 ، Urban Theory & Urban Experience, routledge
25. Richardson Rapoport, A ، ۲۰۰۸ ، Human Aspects of Urban Form: Towards a Man- =
26. Van Dijk, Meine Pieter ،.2014 ، urban management and institutional change: An integrated Approach to achieving ecological cities, Contribution to an International seminar Sustainable urbanization in Libya Tripoli, Hotel Bob Africa, 30 June and July
27. Yin, H ، & J ، Xu ، .2014 ، Measuring the Accessibility of Parks: A Case Study in Shanghai, China ، Sixth International Conference on Fuzzy Systems and Schimmel, Annemarie, the Empire of Great Mughals: History, Art and Culyure, reaction books, 1994
28. Yuen, B .2005 ، Searching for place identity Singapore”， Habitat International 29, P: 197-214